

A low-angle photograph of the Zeeland flag, featuring three horizontal stripes of blue, white, and blue, with a yellow shield containing a red lion. The flag is flying on a tall pole against a blue sky with scattered white clouds. In the background, the stone tower of a church is visible. The sun is shining brightly, creating a lens flare effect on the flag. White, wavy graphic lines are overlaid at the bottom of the image.

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort op dit moment goed op economische cijfers zoals het bruto regionaal product, het werkloosheidscijfer en het inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen, zoals de krappe arbeidsmarkt, de plannen voor twee nieuwe kerncentrales en de transitie naar een klimaat neutrale economie. Sommige gebieden binnen Zeeland scoren niet hoog op brede welvaart en er zijn aspecten waar heel Zeeland laag scoort. Economische structuurversterking blijft dus belangrijk. Hiervoor is meer massa nodig. Met Zeeland 2050 is de ambitie uitgesproken om dit te realiseren.

Drie grote uitdagingen vormen de basis voor onze economische inzet:

- Het trekken en ontwikkelen van talent: de arbeidsmarkt in Zeeland is al decennialang erg krap en er is in Zeeland een gebrek aan universitair onderwijs en onderzoek. Vergrijzing en ontgroening zijn bedreigingen voor een vitale economie.
- Een vitaal economisch “ecosysteem”. Door gebrek aan massa is het in Zeeland geen vanzelfsprekendheid dat bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties met wederzijds profijt kunnen samenwerken. Innovaties, stevige kennisnetwerken maar ook ruimte voor bedrijven en bereikbaarheid zijn belangrijk.
- De energietransitie: Bedrijven krijgen te maken met andere grondstoffen en energievormen. Hier te laat op inspelen kan leiden tot grote schade in de toekomst. Anderzijds is het ook een kans voor veel bedrijven en (nieuwe) sectoren om op in te spelen.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio

De opgaven in Zeeland zijn groot. Dat kan de provincie niet alleen dragen, daarvoor is financiële hulp van en samenwerking nodig met Europa, het Rijk en de regio. Daarnaast is investeren in economische ontwikkeling op zichzelf niet voldoende om concurrerend te blijven en Zeeland te behouden als aantrekkelijke leef- en werkomgeving. Ook hiervoor is samenwerking nodig met het Rijk en de regio gericht op sociaal-economische ontwikkeling, brede welvaart, leefbaarheid en vestigingsklimaat. Onze inzet:

- Het voeren van een gezamenlijke lobby.
- De inzet van een groot aantal subsidies en financieringen op Europees, nationaal en regionaal niveau.
- Het aangaan van regionale en/of grensoverstijgende samenwerkingen die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen versnellen.

De belangrijke onderleggers hiervoor zijn de RIS-3, Zeeland in Stroomversnelling, het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid en mogelijke in de toekomst de uitkomsten van Elke Regio Telt.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

Een gezonde economie heeft een passende infrastructuur voor onderwijs, gekwalificeerd personeel en bedrijven/ ondernemers nodig. Onze inzet:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken. Het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.
- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt.
- Het doorontwikkelen van Campus Zeeland, met focus op de thema's water, energie en voedsel.
- De onderwijs- en kennisinfrastructuur versterken door het aantrekken van universitair onderwijs op onderwerpen die het DNA van Zeeland raken.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijven we nog achter bij de rest van Nederland. Onze inzet:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem.
- Het versterken van de financieringsketen en door middel van revolverend financieren een bijdrage leveren aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector, met speciale aandacht voor het toekomstbestendig maken van het mkb in Zeeland op het gebied van digitalisering.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.
- Inzetten op kansen voor het mkb binnen de sectoren (maritieme) maakindustrie en defensie en daardoor bijdragen aan de strategische autonomie van Nederland.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Voor de Zeeuwse economie zijn vernieuwing en duurzamer maken van onze sectoren belangrijk. Onze inzet:

- Verduurzaming industrie (zie ook programma 'Energie en klimaat').
- Het goed inpassen van de kernenergieambities van het Rijk.
- Verandering naar een circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- [Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028](#)
- [MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)](#)
- [Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)](#)
- [Regionale Innovatie Strategie 2021 - 2027](#)
- [Campus Zeeland](#)
- [Strategische agenda Economic Board Zeeland](#)
- [Regio Deal North Sea Port District](#)
- [Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030](#)

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie en de brede welvaart van de Zeeuwen. Dit betekent een combinatie van:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven met focus op de Zeeuwse economische sectoren.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk).
- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen.
- Inzetten op de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2024	2025	streefwaarde 2026
Beroepsbevolking (CBS)	199.000	207.000	212.000	212.000 (Q1)	210.000
Werkgelegenheid (arbeidsplaatsen bron: LISA)	191.600	196.028	199.466	nbn	198.000
Werkgelegenheid in groei (LISA)	1,2%	0,2%	-0,7%	nbn	1%
Werkloosheid (CBS)	2,9%	2,5%	2,8%	3,3% (Q1)	2,7%
Bruto-arbeidsparticipatie %	74%	74,2%	74%	75%	75%
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (UWV)	6,52 zeer krap (Q4)	5,23 zeer krap (Q4)	4,55 zeer krap (Q4)	4,63 zeer krap (Q1)	4 krap
Regionaal economische groei in % (CBS): Zeeuws-Vlaanderen Overige Zeeland	-3% +5%	-5,5% 1,1%	1,3% 2%	nbn nbn	1% 3%
Bruto regionaal product (verplicht) Betreft % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.	nbn	nbn	nbn	nbn	Onduidelijkheid over beschikbaarheid van dit cijfer, maar wel verplicht
Verleende Europese subsidies (2021-2027, cumulatief)	nbn	nbn	30.478.64	86.000.000 (Q1)	werken niet met streefwaarden

Doelindicatoren

Doelindicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2026
Nieuwe bedrijfsvestigingen (via Impuls)		6	2 (tot nu toe)	Stroomgebrek maakt voorspelling lastig
Innovatie-index (2-jaarlijkse EU-cijfer waarbij regio's worden vergeleken ten opzichte van EU-27 landen)		2-jaarlijkse cijfers, niet in 2024	107, strong	2-jaarlijkse cijfers, niet in 2026
Aantal Europese programma's waarbij we in de governance betrokken zijn	8	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea
Totaal beschikbaar bedrag in de 5 investeringsprogramma's (Wind in de Zeilen, Gebiedsinvesteringen Netten op Zee 1e en 2e tranche, Regiodeal North Sea Port District, Zeeland/Zeeuws-Vlaanderen (nieuwe Regiodeal).		€ 687,5 miljoen	€ 737,5 miljoen	€ 793 miljoen
Imago (ranking Nederlandse provincies, Beerda Consultancy)	9	9	5	5
Vissersvloot	135	135	130	130

Doelstelling

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren zijn subsidies nodig (Europees, nationaal en provinciaal). Ook fondsen die geld lenen helpen bij innovatie. Dit doen we door:

- Deelname aan de governance structuur van de Europese subsidieprogramma's OP Zuid, Just Transition Fund, Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg B en C, NSP-GLB (Inclusief LEADER).
- Aanjagen en ondersteuning bieden aan Zeeuwse organisaties bij het verwerven van (Europese) fondsen, samenwerken en kennisdelen met organisaties over de grens; we willen de mogelijkheden van deze programma's maximaal benutten voor Zeeland. Via onder andere het Straits Comité en Euregio Scheldemond.
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2027. Grensoverstijgende samenwerking en de lobby in Brussel wordt ingezet om Zeeuwse uitdagingen sneller, effectiever of efficiënter aan te pakken en innovatie te stimuleren en innovaties te implementeren.
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur. Bijvoorbeeld NV Economische Impuls Zeeland, EN-Zuid, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize en Economic Board Zeeland. En het implementeren van diverse regelingen zoals Zeeland in Stroomversnelling (ZIS) en MIT Zuid.

Acties

De inzet van subsidies en financiering op Europees, nationaal en regionaal niveau

Zeeuwse transitie versnellen door het aangaan van grensoverstijgende samenwerkingen en het verwerven van Europese middelen. Door:

- Zo veel mogelijk bekendheid genereren voor de Europese programma's waar provincie Zeeland een rol in kan vervullen.
- Onze betrokkenheid bij de beoordeling van subsidie aanvragen en de monitoring van de subsidie programma's.
- Ondersteuning bieden en informatie verstrekken aan initiatiefnemers om kwalitatief goede projecten ingediend te krijgen bij de Europese programma's.
- Initiatiefnemers aan elkaar verbinden middels het organiseren van inspiratiemomenten en het faciliteren van partnersearch.
- Betrokkenheid bij het opstellen van het nieuwe cohesiebeleid voor de nieuwe programma periode vanaf 2027.
- Een aanpak voor het aanboren van "nieuwe" subsidieprogramma's.

Het aangaan van regionale en/of grens-overstijgende samenwerking die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen te versnellen

We bevorderen brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid door regiodeals en andere gebiedspakketten met het Rijk op te stellen en uit te voeren. Concreet:

- Uitvoering geven aan de Regio Deals North Sea Port District en Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen, Gebiedsinvesteringen Netten op Zee en het compensatiepakket Wind in de Zeilen.
- Samenwerking met BZK – regionaal beleid BZK.
- Coördineren, ondersteuning bieden of informatie verstrekken aan initiatiefnemers voor nieuwe regionale investeringsprogramma/Regio Deals met het Rijk.
- Verkennen (kansen voor) nieuwe deals voor brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid.

Doelstelling

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Bedrijven moeten innoveren om concurrerend te blijven. Om te kunnen innoveren, hebben ze kennis, technologische infrastructuur en investeringsmiddelen nodig. We ondersteunen bedrijven door deze basisvoorwaarden te bieden. Specifiek richten we ons ook op de concurrentiepositie van het mkb, met speciale aandacht voor familiebedrijven en digitalisering en werken we aan het versterken van de mkb-dienstverlening. Op het gebied van visserij willen we stappen zetten in de richting van een economisch gezonde en duurzaam opererende visserijsector. We zetten in op een sector die goed en modern is toegerust en in zijn bedrijfsvoering rekening houdt met natuurwaarden. Elders in deze begroting vindt u onze doelen ten aanzien van toerisme (programma 2) en landbouw (programma 3).

Acties

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse logistiek & maintenance sector

- We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis, en we helpen bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies. Ook ontwikkelen we met landelijke partners een implementatiestrategie voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water.
- Het Zeeuwse mkb in de logistieke en de maintenance sector hebben vaak onvoldoende capaciteit en financiële middelen om zelfstandig bij te blijven bij grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn. Via de K&I-netwerken kunnen bedrijven gezamenlijk het wiel uitvinden. Diverse innovatie Europese projecten zijn uitgevoerd of zijn nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd.
- Voor de maintenance sector is er K&I-netwerk KIC|MPI, waarmee we samenwerken aan o.a. projectontwikkeling en kennisdeling rond robotisering en digitalisering van de maintenance- en procesindustrie. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatieoverleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners. Voor de logistieke sector is K&I-netwerk Zeeland Connect belangrijk, met vier innovatieprogramma's in uitvoering: logistieke stromen en verbindingen, zero emissie logistiek, digitalisering & robotisering en autonoom transport. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en kan via lobby of subsidiëring ook voor financiële ondersteuning zorgen.

Innovatiefinanciering: Een financieringsketen met voldoende ondersteuning in alle financieringsfasen: van seed (het geld waarmee een startup de eerste bedrijfsactiviteiten financiert) tot venture capital (durfkapitaal in een latere fase)

We versterken innovatiefondsen zoals het Regionaal fonds Vroege Fase Financiering, InnoGo! en ZPF en leveren door middel van revolverend financieren een bijdrage aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. De projecten richten zich hoofdzakelijk op investeringen in innovatieve startups, scaleups en mkb-ondernemingen. In toenemende mate wordt ingezet op het maken van impact, het leveren van een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie en creatie en behoud van hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid. Verder wordt steeds meer aangesloten bij de trend "volume to value", waarbij het meer van belang is in de juiste bedrijven te investeren dan alleen de investerings- en overige kwantitatieve targets te behalen. Gezien de krappe arbeidsmarkt en het willen behouden van high potentials in de regio, richten de fondsen zich op bedrijven met een hoog innovatievermogen.

- Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
- InnoGo! stimuleert innovatieve ondernemers in de vroege fase door begeleiding van hun innovatie, het introduceren van de ondernemer in het netwerk en het verstrekken van leningen.
- Met het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken. Dit door aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen uit te geven aan innovatieve ondernemers. Deze bedrijven zitten in de (door)ontwikkelfase of de groeifase. Ze voegen waarde toe met een belangrijk effect op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

Daarnaast faciliteren we financieringstafels, de voucherregeling Zeeland FM en het Zeeuws Informal Investing Network. We versterken ook de subsidiemogelijkheden in Zeeland, waaronder Zeeland in Stroomversnelling, CrossRoads, MIT Zuid, OPZuid en andere Europese innovatiesubsidies voor ondernemers.

MKB Samenwerking: Versterken van de concurrentiepositie van het brede mkb (innovatieve, jonge en reguliere mkb)

Voor welvaart en welzijn is het belangrijk dat Zeeland een goed vestigingsklimaat heeft voor ondernemers. Doel is om enerzijds de concurrentiepositie van bestaande Zeeuwse ondernemers te versterken en anderzijds onze economische positie en vestigingsklimaat als regio duurzaam te versterken. Om dit doel te bereiken, voeren we onder andere de actieagenda mkb-dienstverlening 2024-2026 uit om de mkb-dienstverlening structureel te versterken. Dit doen we in gezamenlijkheid met de partner-dienstverleners uit het regionale mkb-ecosysteem. We werken samen met Dockwize en Impuls Zeeland aan het project Bedrijfsopvolging Zeeuwse Familiebedrijven en bevorderen kennisdeling en community vorming bij familiebedrijven. We pakken de gesignaleerde regeldruk aan en ondersteunen ondernemers bij de energietransitie. Ook geven we periodiek een Zeeuws Economisch bericht uit. Samen met Campus Zeeland werken we aan de verbinding tussen onderwijs en mkb. Daarnaast zetten we in op de kansen voor het mkb binnen de sectoren maritiem/defensie en nucleair, die door de geopolitieke ontwikkelingen in urgentie toenemen.

Met Impuls Zeeland werken we aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name aan het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering met een duurzaam verdienvermogen. Impuls Zeeland heeft drie kerntaken:

- Investeren: Impuls Zeeland financiert en begeleidt innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland. Daarnaast zet men in toenemende mate in op waardecreatie bij bedrijven in portfolio.
- Innoveren: Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties. Impuls Zeeland richt zich hierbij niet alleen op de ontwikkeling van innovatieve technieken, maar vooral op de toepassing ervan.
- Internationaliseren: Impuls Zeeland zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls Zeeland geeft advies en begeleiding bij het vinden van een vestigingslocatie, financiering, afzetmarkten, samenwerkingspartners en netwerken. Impuls Zeeland stimuleert internationaal zakendoen.

Met Dockwize zetten we ons in voor bedrijfsversterking om een sterk economisch klimaat in Zeeland te bevorderen, met nadruk op de transitie in water, energie en voedsel.

Digitale innovatie in het mkb, Toekomstbestendig mkb met behulp van digitalisering

- Voor het toekomstbestendig maken van Zeeland op het gebied van digitalisering wordt 'Digitaal Verder, het Digitaliseringsprogramma Zeeland 2024-2027' ingezet. Dit programma van Impuls Zeeland komt tegemoet aan de specifieke behoeften van de Zeeuwse Kennis & Innovatienetwerken en richt zich op ondersteuning en samenwerking op het gebied van digitalisering, automatisering, robotisering en technologische ontwikkelingen.
- Dockwize ondersteunt ondernemers met het programma CTRL. om controle te krijgen op hun bedrijfsvoering op het gebied van digitalisering en digitale veiligheid.
- HZ University of Applied Sciences en Scilda zetten de Human Capital Agenda voor IT & Digitalisering Zeeland 2030 voort om voldoende ICT-arbeidskrachten op te leiden en de digitale vaardigheden in Zeeland te verbeteren.
- Via EDIH Zuid-Nederland worden Zeeuwse mkb'ers geholpen met hun digitaliseringsslag, waarbij er nog meer aandacht zal zijn voor de thema's AI en digitale weerbaarheid.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse visserij- en aquacultuursector

- Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Intentie-overeenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur.

- Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Blue Deal Mosselkweek Voordelta.
- Uitvoering geven aan het Visserij Ontwikkel Plan (VOP) Zuidwest Nederland ter versterking van het visserijbedrijfsleven en de visserijgemeenschappen.
- Behartigen belangen visserijgemeenschappen in het kader van Bestuurlijk Platform Visserij.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse foodsector

Ondersteunen netwerkorganisaties Food Delta Zeeland en Zeker Zeeuws. Dit doen we door een jaarlijkse subsidie te verstrekken en gezamenlijk activiteiten uit te voeren op het gebied van de promotie van streekproducten en het innovatieprogramma Food Delta Zeeland.

Doelstelling

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Alle sectoren, waaronder industrie, mobiliteit, bouw en energie, streven naar 55% CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Het verduurzamen van de industrie en het benutten van kansen in logistiek, bouw en mkb zijn cruciaal voor de economie van Zeeland.

Duurzame en Klimaatneutrale Industrie

Voor 2050 moet de Zeeuwse industrie overschakelen naar duurzame energie en grondstoffen. De mogelijke bouw van nieuwe kerncentrales in Borssele kan hierbij bijdragen, evenals de ontwikkeling van een waterstofhub en een nucleair kenniscentrum.

Het Rijk heeft naast de aanvankelijke voorkeurslocatie Borssele, afgelopen jaar ook Vlissingen en Terneuzen aangewezen als zoekgebied binnen Zeeland voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Daarnaast onderzoekt het Rijk ook of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is.

Circulaire Economie

Doel is om in 2050 een circulaire economie te bereiken, waar grondstoffen en producten continu worden hergebruikt. In Zeeland liggen kansen vooral in (wegen)bouw, industrie, havens en mkb. Maatschappelijk Verantwoord Inkopen stimuleert duurzamer marktgedrag in Zeeland. In een circulaire economie gaan we zuinig en slim om met grondstoffen, producten en afvalstoffen. Dit is belangrijk om de afhankelijkheid van andere landen voor wat betreft grondstoffen te verkleinen en om een schonere en gezondere wereld te realiseren waarin we mens en milieu beter beschermen.

Acties

Stimuleren circulaire/biobased economie

- We ondersteunen landelijke programma's zoals Groene Economie Nieuwe Economie en de circulaire programmalijs van Smart Delta Resources.
- We werken aan integratie van circulaire economie in de taken van omgevingsdiensten, bijvoorbeeld via opleidingen en pilots om circulariteit aan VTH toe te voegen.
- We ondersteunen het K&I-netwerk voor circulair bouwen, dat kennis deelt en oplossingen biedt voor circulair bouwen o.a. in de woondeal.
- We voeren het Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen uit om de marktintroductie van innovatieve circulaire projecten en producten te stimuleren. Meer hierover vindt u in de paragraaf Bedrijfsvoering en de paragraaf Duurzaamheid verderop in deze Begroting.
- We ondersteunen het mkb in de overgang naar een circulaire economie. Bijvoorbeeld door regelingen en fondsen via Impuls Zeeland aan te bieden en door circulaire doelen mee te nemen in provinciale regelingen zoals de regeling bedrijventerreinen, Zeeland in Stroomversnelling en onze inzet op Europese fondsen.
- We ondersteunen de Zeeuwse gemeenten bij de uitvoering van hun gezamenlijke beleidsplan "Zeeland Circulair 2025-2028".

Het goed inpassen van kernenergie in de Zeeuwse economie, landschap en het energiesysteem

Het Rijk heeft naast de aanvankelijke voorkeurslocatie Borssele, afgelopen jaar ook Vlissingen en Terneuzen aangewezen als zoekgebied binnen Zeeland voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Daarnaast onderzoekt het Rijk ook of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is.

Na het niet-bindende-bod afgelopen jaar onderzoeken de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij NV (ZEH) en het Rijk verder of de aandelen in de Elektriciteits-Produktie maatschappij Zuid-Nederland (EPZ) aan het Rijk kunnen worden overgedragen. In 2026 wordt een bindend bod verwacht, zodat meer duidelijk wordt welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH.

Voor de voorgenomen nieuwbouw werken wij aan het vervolg van het aangeboden voorwaardenpakket in de vorm van een voorlopig Rijk-Regiopakket dat gereed is bij het ontwerp locatiebesluit. Dat besluit volgt later dan eerder is aangegeven naar verwachting in de tweede helft van 2026, volgens de laatste brief van het ministerie van Klimaat en Groene Groei. Vervolgens werken we aan een definitief locatie gebonden Rijk-Regiopakket dat gereed is bij de definitieve locatiekeuze. Dat verwachten we nu vanaf de tweede helft van 2027.

Met de onderhandelingen en uitwerking van het voorwaardenpakket in het Rijk-Regiopakket trekken wij samen op met de gemeenten Borssele, Terneuzen en Vlissingen.

Doelstelling

Vestigingsklimaat, imago en talent

- Het trekken, vasthouden en ontwikkelen van talent is een belangrijk onderdeel van het verbeteren van het Zeeuwse vestigingsklimaat. De focus ligt op onderwijs door het versterken van Campus Zeeland, het Delta Climate Center, en samenwerkingen met onderwijs- en onderzoeksinstellingen. Doel is een hoogwaardig onderwijs- en kennisaanbod te creëren, zowel voor reguliere als nicheopleidingen. We werken samen met partners aan de doelen uit de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda van Campus Zeeland.
- Onder andere via het 'Aanvalsteam Arbeidsmarkt' wordt ingezet op een conjunctuurbestendige arbeidsmarkt, die kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor ons bedrijfsleven.
- We werken met diverse organisaties en bedrijven samen om het imago van Zeeland te verbeteren met de merkstrategie 'Bouwen aan de delta van de toekomst'. Zeeland heeft een sterk imago onder toeristen, maar het imago voor wonen, werken en studeren blijft achter bij de kwaliteiten die wij als Zeeuwen al lang kennen. We willen voorkomen dat dit een economische belemmering wordt. Zeeland is aantrekkelijk om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren, maar dit willen we buiten Zeeland beter onder de aandacht brengen.

Acties

Zeeland top of mind krijgen (zichtbaar en vindbaar) als aantrekkelijke regio om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren.

Dit doen we via 4 sporen:

- Digitale Marktbewerking via www.zeeland.com:
 - Behoud en breid fans en doelgroepen uit.
 - Interactie met (potentiële) fans via social media, nieuwsbrieven en online marketingkanalen.
 - Zorg voor goede vindbaarheid op zoekmachines met inspirerende inhoud over Zeeland.
- Verder ontwikkelen van de merkstrategie op basis van de positioneringsstrategie "Shaping the Future Delta": een sterk merk Zeeland maakt de regio ook in de toekomst ideaal om te ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken.
- Omvormen van Team Zeeland Marketing naar een Merkorganisatie Zeeland, die voor de hele regio:
 - Structureel werkt aan een sterk merk Zeeland voor leven, werken, studeren en recreëren, gebaseerd op de positioneringsstrategie en de merkwaarden vindingrijk, daadkrachtig, rechte doorzee en verbindend.
 - Inspireren, faciliteren, verbinden en optreden als proactieve gesprekspartner.

- Activiteiten en campagnes gericht op specifieke doelgroepen:
 - Bevorderen van toeristische spreiding in tijd en plaats.
 - Samenwerken met event partners om doelgroepen te bereiken en Zeeland als aantrekkelijke regio te positioneren voor leven, werken, studeren en recreëren.
 - Gezamenlijk werven van talent voor Zeeland door middel van campagnes en product/marktcombinaties.

Het creëren van een hoogwaardig onderwijs, kennis en onderzoekaanbod en -infrastructuur in heel Zeeland

- De Provincie werkt samen met bedrijven, kennis- en onderzoeksinstituten en medeoverheden aan de doelen uit de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda van Campus Zeeland. Een procescoördinator zal namens de partijen het jaarprogramma maken en projecten opzetten.
- Campusontwikkeling: we ontwikkelen ideeën en helpen uitvoeren van een samenhangende visie, focus en samenwerking rondom het Zeeuwse innovatie-ecosysteem en de bijbehorende fysieke inrichting: een campusgebied waar studenten, docenten, onderzoekers en startups elkaar kunnen ontmoeten, samenwerken, wonen, leven en werken.

Creëren van een arbeidsmarkt die conjunctuur bestendig is en kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor de Zeeuwse arbeidsmarkt.

Begin 2026 wordt een aangepaste inzet op arbeidsmarkt vastgesteld. Hierin wordt voor de komende jaren de uitgangspunten beschreven. Tot die tijd zetten we in op:

- Samen met onze partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheden stellen we Human Capital Agenda's op voor die sectoren en opgaven waar Zeeuwse organisaties en bedrijven een groot tekort aan mensen ervaart. Een samenhangende aanpak, met gebruikmaking van bestaande expertise en activiteiten. Op dit moment ligt de focus op techniek en ICT & digitalisering.
- We faciliteren het Aanvalsteam Arbeidsmarkt, waarin de Provincie Zeeland een verbindende rol heeft. We signaleren, agenderen, coördineren, stimuleren en faciliteren. Met het Zeeuwse bedrijfsleven, de Arbeidsmarktregio, onderwijsinstellingen en andere overheden hebben we de krachten gebundeld in het Aanvalsteam. We werken aan een duurzame Zeeuwse arbeidsmarktinfrastructuur en het Aanvalsteam Arbeidsmarkt is een centraal punt waar initiatiefnemers terecht kunnen voor vragen of initiatieven.
- Binden & boeien van jongeren aan/voor Zeeland door projecten te ondersteunen gericht op eindexamenscholieren, MBO-, HBO- en WO-jongeren (binnen en buiten Zeeland) en een traineeprogramma.
- Samen met de Zeeuwse partners werken we aan een Leven Lang Ontwikkel-loket (LLO) waar Zeeuwen, werkenden in Zeeland en werkgevers terecht kunnen voor gratis advies op maat, online of in persoon. Het advies kan gaan over (her)oriëntatie op de arbeidsmarkt of ontwikkeling of scholing in alle vormen. Wij stimuleren en faciliteren het realiseren deze LLO-ambitie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	4.764
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	10.528
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	889
040112 Europa, Rijk en Regio	3.191
049999 Ambtelijke inzet	3.197
Totaal Lasten	22.570
Baten	
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	2.060
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	595
040112 Europa, Rijk en Regio	986
Totaal Baten	3.641
Totaal begrote baten en lasten	-18.929
Onttrekkingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-5.002
Toevoegingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	120
Totaal begrote reserves	4.882
Totaal begroot	-14.046